

Predikan av Jenny Arnerlöf – Rik inför gud – 2021-09-26

År 2006 lanserade tidskriften Smith Magazine en liten idé som fick stort genomslag i den engelskspråkiga världen. Tidskriften handlar om berättarkonsten (story-telling) och den utmanade sina läsare att med endast sex ord skriva en levnadsteckning över sina liv. Idén fick stor spridning och en hel serie av böcker med sex-ordiga biografier har tryckts under de senaste tolv - femton åren.

Något som är slående med dessa korta levnadsteckningar är hur lite de handlar om världsliga skatter som pengar eller materiellt välstånd.

Tillsammans med lättsamma bidrag som "extremt ansvarsfull. Längtade hemligt efter spontanitet" kan man läsa allvarligare bidrag. Berättelser som "Grovt överskattade min betydelse. Stort misstag" "jag brygger fortfarande kaffe för två" eller "ensam fast omringad av mycket folk". Dessa levnadsteckningar vittnar indirekt om visdomen i Jesus ord om skatter. Bland annat säger de att det som gör livet rikt och meningsfullt inte kan säkras med pengar.

Bergspredikan, som är kontexten för dagens evangelietext, kan ses som Jesus vägledning för den som vill leva så att ens sex-ords biografi lyder, "saknade mycket. Ägde det viktiga i överflöd" (det var ju sju ord vilket känns mer biblisk ☺).

Det är inte bara allmän livsvisdom Jesus delar ut i bergspredikan. Det är visdom som endast blir begriplig för den som följer eller litar på Kristus och Guds rike som genom Kristus har kommit oss nära. Jesu lära i Bergspredikan är meningslös om vi kopplar bort den från predikanten Jesus Kristus.

Bergspredikan är Jesu viktigaste lära om det goda livet. I det avsnitt som vi har hört idag är Jesus tydlig med att vi inte kan säkra det goda livet åt oss själva genom att samla på världsliga skatter. Enligt Jesus kommer våra

försök att säkra det goda livet med världsliga gods enbart att göra oss ängsliga och splittrad. Här utmanas våra vanligaste föreställningar om pengar eller världsliga skatter som en källa till trygghet.

Det finns ett samband mellan de senaste sekternas ökning av förmögenhet bland individer och minskning av Gudstro. Pengar och världsliga skatter är det främsta sättet som vi människor har försökt att säkra våra egna liv på utan Gud.

Mat och kläder som Jesus talar om i texten är livsnödvändigheter. Men de symboliserar också mycket mer, som vår jakt efter status och trygghet. När Jesus ursprungligen sade "gör er inga bekymmer" om mat och kläder var det till människor som var fattiga och som bekymrade sig över mat och kläder för att de inte levde i en tid och kultur där mat och kläder var överflödiga. Jesus ord gäller lika mycket för oss idag i en tid av överflöd. För lika mycket som man på Jesu tid bekymrade sig om mat och kläder är vi också frestade att tro att vår säkerhet ligger i vår förmåga att säkra tillgången på den rätta maten och kläderna liksom att försäkra oss om vår status på företaget, i föreningen eller bland grannarna.

Det Jesus vill uppmärksamma när han säger att vi inte skall bekymra oss över vårt materiella välstånd är vår benägenhet att skapa ett säkerhetssystem för våra liv där vi inte räknar med Gud. Sådana små system ger oss en känsla av kontroll. Det är rätt och bra att planera och ha ordning, men när vår planering blir en ersättning för tilliten till Guds omsorg har vi valt ett liv där vi märkligt nog aldrig kommer, att känna oss trygga och fria.

I vårt kristna ordförråd har vi ett ord för saker som lovar oss säkerhet och bekräftelse utan Gud. Ordet är avgud. I dagens Gamla Testamentlig läsning

påmindes vi om Bibelns mest kända berättelse om skapandet av en avgud, den gyllene kalven. Det är lätt för oss att avfärda berättelsen som irrelevant för vår tid och kultur. Vi ser inte längre en utbredd vana att lovsjunga, dansa kring och dyrka föremål liknande berättelsen om den gyllene kalven, men betyder det att vi inte är lika upptagna med avgudadyrkan i vår tid? Av allt att döma är vi minst lika otrygga i vår tid som Israels folk var i dagens text från Andra Moseboken.

En noggrann läsning av berättelsen om den gyllene kalven visar att guden som folket bad Aron att skapa skulle svara mot folkets längtan att känna sig trygga. Moses frånvaro väckte en känsla av otrygghet i dem. I samma ögonblick som de kände att Gud var frånvarande sökte de efter något att fylla Guds plats med för att ge dem känslan av trygghet. Jag tror att vi alla kan sympatisera med deras längtan efter att känna sig trygga. Kanske kan vi i vår tid förstå det ännu mer då vi tror utan att ha sett Gud öppna det Röda Havet, och utan att ha sett Jesus på samma fysiska sätt som lärjungarna och evangeliernas författare.

Vi om någon kan förstå Israels känsla att de behövde en symbol som gav känslan av trygghet. Medvetenhet om våra kända behov är bra; våra känslor behöver vara en del av vårt samtal med Gud då våra känslor signalerar vad som pågår på djupet i oss. Men att satsa hjärtats energi på att tillfredsställa våra kända behov på egen hand kan aldrig leda till tillfredsställelse. Det leder, bland annat, till laster som girighet. I klimatkrisens tid har vår kulturs fångenskap i girighet, som är länkad till en omätlig hunger efter trygghet, avslöjats som en huvudorsak till problemen vi står inför.

Problemet med avgudar eller våra sätt att söka trygghet och bekräftelse i annat än i Gud, är att avgudar saknar makten att hjälpa oss på det sättet som vi mest behöver. Om vi lägger vår energi på saker som erbjuder en

trygghet bortkopplat från Gud själv blir vi mindre och mindre fria, och mindre och mindre trygga. En avgud är något som lovar mycket för lite input men i slutänden kräver mycket, ibland allt, och ger inget som är av evigt värde i retur. Att ge sitt hjärta till avgudar är skadlig. Inte bara för att de berövar oss av den tryggheten vi söker i dem utan för att de saknar makten att forma Kristi eviga avbild i oss. De kan inte göra oss till generösa och modiga människor. De kan inte forma oss till människor som lever i enlighet med hur Gud skapade världen. Jesus förstår hur världen är beskaffad på dess djupaste och sannaste nivå. Och han vill utrusta och forma oss till att vara människor som delar hans uppfattning och hans tillit till Gud.

När Jesus säger att vårt hjärta är där vår skatt är menar han att det vi värdesätter högt är det som formar och styr våra liv. Det är genom vårt hjärtas längtan som vi ser på världen. Alla som känner någon som har kämpat med missbruk förstår vad Jesus menar när han säger "där din skatt är, där kommer också ditt hjärta att vara" och "kroppens lampa är ögat". En människa som är fast i ett missbruk ser på allt som en väg att finansiera eller möjliggöra sitt missbruk. Det är lättare att förstå det som är skadligt när det handlar om substansmissbruk men detta sker också på subtilare sätt. Den som vill ha en viktig social ställning mer än allt annat, kommer att värdera allt utifrån ett mått av hur det gagnar deras ambitioner att höja sin status. När vi ser på världen och andra som medel för våra mål kan vi göra en hel del skada mot oss själv och andra.

Jesus säger att tillit till Gud är vårt enda alternativ till att lita på världsliga ting för att säkra det livet vi längtar efter. Det är vad han menar när han säger att vi måste välja mellan Gud och mammon.

När Jesus säger att vi ska samla skatter i himlen menar han inte att vi skall stämpla ut från den fysiska världens verklighet. Tvärtom - Jesus menar att vi skall uppskatta och värna om relationer och allt som vi har, fast utifrån ett annat perspektiv. Dagens text måste läsas i relation till Jesu befallning i Matt. 6:33 "sök först Guds rike och hans rättfärdighet, så skall ni få allt det andra också". Vi skall inte låta något annat än vår relation till Gud vara måttstocken med vilket vi värderar vårt liv och våra mål. Vårt välbefinnande finns i Gud. Att inse det befriar inte oss från livets normala sysselsättningar och relationer, men det befriar oss att släppa fasaden av självtillräcklighet och leva utifrån en sund känsla av vårt behov av Gud och andra människor.

Jesus kallar oss att leva som om Gud finns, för att Gud finns. Och om Gud har sett till att små saker som att fåglarna får vad de behöver, och att flyktiga saker som gräs och blommor är häpnadsväckande vackra, kan vi lita på att vi människor också omfattas av Guds omsorg. Jesus antyder inte att vi ska sluta jobba och leva oansvarsfullt - fåglar jobbar ganska hårt för att få sin föda. Jesus kallar oss att låta Gud och vad Gud åstadkommer i världen vara vår främsta angelägenhet och källa till trygghet. Vi har skapats till att vara bärare av Guds rika och generösa avbild. För att Gud finns och har en omfattande omsorg om oss, kan vi satsa på att leva så att vår livsberättelse lyder något i stil med "trygg och generös bortanför allt världsligt förnuft". Det är åtminstone det goda livet som Jesus kallar oss till och gör möjligt. Vi kan samla himmelska skatter idag för att "Han som verkar i oss med sin kraft och förmår göra långt mer än vi kan begära eller tänka, hans är härligheten genom kyrkan och genom Kristus Jesus, i alla släktled i evigheters evighet, amen." (Ef 3:20-21)